

MI IN DRUGI - 2. del

Didaktična mapa za 2. triletje osnovne šole

Aktivnosti in delavnice s področja družinskih in prijateljskih odnosov in dinamike
Spodbujanje razvoja socialnih spretnosti in kompetenc
Spodbujanje prosocialnega vedenja
Spodbujanje altruizma in empatije
Spodbujanje razvoja vrednot in moralnega presojanja
Spodbujanje sodelovalnega in timskega dela

© Avtorja: dr. Kristijan Musek Lešnik, dr. Petra Lešnik Musek, 2007

abc.viz

Izšlo v sodelovanju:
IPSOS dr. Kristijan Musek Lešnik s.p.
Inštitut za psihologijo osebnosti

Informacije, naročila:
IPSOS dr. Kristijan Musek Lešnik s.p.
Požarnice 26d
1351 Brezovica
e-pošta: publikacije@ipsos.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.922(075.2)(076)

MUSEK Lešnik, Kristijan
Mi in drugi. Didaktična mapa za 2. triletje osnovne šole /
Kristijan Musek Lešnik, Petra Lešnik Musek. - Ljubljana : IPSOS,
2007

ISBN 978-961-6671-00-2
1. Lešnik Musek, Petra
232393728

Didaktična mapa "Mi in drugi - 2. del" je nastala v okviru programa **abc.viz**, ki je namenjen zagotavljanju kakovostnih gradiv, materialov, zamisli, delovnih listov, delavnic in drugih virov za kakovostno vzgojno-izobraževalno delo. Didaktične mape **abc.viz** omogočajo široko uporabo, tudi razmnoževanje in kopiranje delovnih listov in drugih materialov.

Gradiva in materiali v mapi "Mi in drugi - 2. del" so objavljeni tudi na spletnem portalu **abc.viz**, ki omogoča neprestan dostop do vsebine vseh didaktičnih map in številnih drugih gradiv, ter njihovo uporabo in razmnoževanje. Za več informacij o portalu **abc.viz** naslovite vprašanja na e-poštni naslov publikacije@ipsos.si .

Mi in drugi - 2. del

Didaktična mapa za 2. triletje osnovne šole

Kaj je didaktična mapa "Mi in drugi - 2. del"

"Mi in drugi - 1. del" je didaktična mapa z gradivi in delovnimi listi, ki učiteljem in svetovalnim delavcem omogočajo pripravo, načrtovanje in izvedbo ur in delavnic za spodbujanje razvoja socialnih kompetenc učencev v drugem triletju osnovne šole.

Vsebina didaktične mape "Mi in drugi - 2. del"

- ≈ izbor različnih dejavnosti in delavnic za spodbujanje razvoja socialnih spretnosti in kompetenc, za spodbujanje prosocialnega vedenja, altruizma in empatije, za spodbujanje sodelovalnega in timskega dela
- ≈ aktivnosti in dejavnosti s področja družinskih in prijateljskih odnosov in dinamike
- ≈ aktivnosti in dejavnosti s področja razvoja človeških vrednot in moralnih načel
- ≈ 46 delovnih listov

Namen didaktične mape "Mi in drugi - 2. del"

Spodbujanje razvoja socialnih spretnosti in kompetenc, spodbujanje prosocialnega vedenja, altruizma in empatije, spodbujanje sodelovalnega in timskega dela; spodbujanje samorefleksije in razvoja na področju družinskih in prijateljskih odnosov in dinamike; spodbujanje razvoja temeljnih človeških vrednot in moralnih načel

Vzgojno-izobraževalna področja, na katera posega mapa "Mi in drugi - 2. del"

- ≈ družinski in prijateljski odnosi in dinamika
- ≈ socialne spretnosti in kompetence
- ≈ prosocialno vedenje, altruizem, empatija
- ≈ vrednote in moralno presojanje
- ≈ sodelovalno in timsko delo

O programu abc.viz

Program **abc.viz** je namenjen zagotavljanju kakovostnih gradiv, materialov, zamisli, delovnih listov, delavnic in drugih virov za kakovostno vzgojno-izobraževalno delo. Gradiva in materiali v mapi "Mi in drugi - 2. del" so objavljeni tudi na spletnem portalu **abc.viz** - portal omogoča učiteljem in drugim na šolah, ki so naročene nanj, dostop do vsebine vseh gradiv na portalu, razmnoževanje, tiskanje in druge možnosti.

O avtorjih

Dr. Kristijan Musek Lešnik je psiholog, avtor, prevajalec in urednik več kot 50 različnih knjig in publikacij na področju vzgoje in izobraževanja. Je tudi glavni urednik spletnega portala abc.viz.

Dr. Petra Lešnik Musek je strokovnjakinja za razvojno psihologijo. Po desetletnem delu na katedri za razvojno psihologijo Filozofske fakultete v Ljubljani dela kot psihologinja z otroki, mladostniki in starši na Kliničnem oddelku za otroško, mladostniško in razvojno nevrologijo na Pediatrični kliniki.

Vloga učitelja, svetovalnega delavca, voditelja dejavnosti iz mape "Mi in drugi - 2. del"

Usmerjanje otrok in učencev k razmišljanju o družinskih in prijateljskih odnosih.

Usmerjanje k razvijanju socialnih spretnosti in kompetenc.

Usmerjanje k razmišljanju o pomenu prosocialnega vedenja, altruizma, empatije.

Usmerjanje k razmišljanju o nekaterih temeljnih človeških vrednotah.

Spodbujanje sodelovalnega in timskega dela.

Različne možnosti uporabe didaktične mape "Mi in drugi - 2. del"

Didaktično mapo "Mi in drugi - 2. del" lahko uporabljate na več načinov:

Izbor primernih tem za starost in izkušnje otrok in učencev

Didaktična mapa zajema delovne liste in dejavnosti, primerne za učence v drugem triletju osnovne šole. Posamezne dejavnosti lahko uporabite tudi pri mlajših ali starejših učencih; pri izboru delovnih listov upoštevajte njihove izkušnje in starost.

Širok in delovnih listov omogoča, da izberete vsebine, ki so prilagojene izkušnjam in starosti vaših otrok oziroma učencev. Obenem omogoča, da najdete primerne dejavnosti in vsebine za vprašanja, ki so v določenem trenutku najbolj aktualna.

Individualno ali skupinsko delo:

individualno delo in razmišljanje

delo, razmišljanje in pogovor v manjših skupinah

delo, razmišljanje in pogovor v celem razredu

Primernost in uporabnost za različne priložnosti

Didaktična mapa "Mi in drugi - 2. del" omogoča uporabo v razredu v okviru različnih predmetov in vsebin, ali v okviru svetovalnega dela, ali v okviru posebnih dejavnosti in delavnic. Primerna je za načrtovanje krajših aktivnosti, za organiziranje posameznih vsebinskih sklopov, ali za projektno delo.

Odprtost, širina, avtonomija pri izboru in načrtovanju dejavnosti

Vsebina mape je odprta in pri načrtovanju dejavnosti dopušča široko avtonomijo in ustvarjalnost. Poleg osnovne uporabe delovnih listov odpira različne druge možnosti:

- ≈ razvoj novih, inovativnih dejavnosti na podlagi delovnih listov iz mape,
- ≈ nadgradnja posamezne dejavnosti in delovnega lista s pogovorom o tem, zakaj so stvari, o katerih se pogovarjate, pomembne za življenje,
- ≈ spodbujanje razmišljanja o pomenu medosebnih odnosov, o pomenu prijateljstva, o pomenu dobrih in podpornih odnosov v družini,
- ≈ spodbujanje razmišljanja o tem, kako se odnos, ki ga imamo do drugih, povezuje z odnosom, ki ga imajo drugi do nas,
- ≈ navezovanje dejavnosti in razmišljanja na aktualne teme, vprašanja, probleme pri otrocih ali v razredu in
- ≈ številne druge možnosti.

SEZNAM DELOVNIH LISTOV

(Ob vsakem delovnem listu je zapisan namen naloge in predlagana vloga učitelja, svetovalnega delavca, odraslega, pri usmerjanju dejavnosti.)

Oznaka M pomeni različico za dečke Oznaka D pomeni različico za deklice

1. Prepiral sem se – M
2. Prepirala sem se – D
Namen: Spodbujanje pozitivnih vedenjskih vzorcev, konstruktivnega reševanja medosebnih problemov in sporov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu pozitivnih vedenjskih vzorcev, konstruktivnega reševanja medosebnih problemov in sporov; spodbujanje razprave.
3. Kadar sem jezen - M
4. Kadar sem jezna - D
Namen: Spodbujanje pozitivnih vedenjskih vzorcev, konstruktivnega reševanja frustracij, medosebnih problemov in sporov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu pozitivnih vedenjskih vzorcev, konstruktivnega reševanja frustracij medosebnih problemov in sporov; spodbujanje razprave.
5. 50 dobrih dejanj - M
6. 50 dobrih dejanj - D
Namen: Spodbujanje prosocialnega, želenega in pozitivnega vedenja in vedenjskih vzorcev.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu prosocialnega, želenega in pozitivnega vedenja in vedenjskih vzorcev; spodbujanje razprave.
7. Sestavljanje skupin
Namen: Spodbujanje sodelovanja in skupinskega dela.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu sodelovanja in skupinskega dela; spodbujanje razprave.
8. Razmišljanje o skupinskem delu
Namen: Spodbujanje sodelovanja in skupinskega dela.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu sodelovanja in skupinskega dela; spodbujanje razprave.
9. Prepiranje - M
10. Prepiranje - D
Namen: Spodbujanje konstruktivnega reševanja problemov in konfliktov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu konstruktivnega reševanja problemov in konfliktov; spodbujanje razprave.
11. Reševanje problemov - M
12. Reševanje problemov - D
Namen: Spodbujanje konstruktivnega reševanja problemov in konfliktov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu konstruktivnega reševanja problemov in konfliktov; spodbujanje razprave.

13. Načini reševanja problemov
Namen: Spodbujanje konstruktivnega reševanja problemov in konfliktov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu konstruktivnega reševanja problemov in konfliktov; spodbujanje razprave.
14. Kaj pomaga pri jezi - M
15. Kaj pomaga pri jezi - D
Namen: Spodbujanje konstruktivnega soočenja z jezo in agresijo, in konstruktivnega reševanja frustracij, problemov in konfliktov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu konstruktivnega soočenja z jezo in agresijo, in konstruktivnega reševanja frustracij, problemov in konfliktov; spodbujanje in usmerjanje razprave.
16. Poišči svoj par
Namen: Spodbujanje razmišljanja o podobnostih in sorodnostih med različnimi ljudmi.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu podobnosti in sorodnosti med različnimi ljudmi; spodbujanje razprave.
17. Sprejemanje in zavračanje
Namen: Spodbujanje razmišljanja o odzivih, ki jih pri drugih sproži naše vedenje in ravnanje.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu razumevanja odzivov, ki jih pri drugih sproži naše vedenje in ravnanje; spodbujanje razprave.
18. Omalovaževanje
Namen: Spodbujanje razmišljanja o odzivih, ki jih pri drugih sproži naše vedenje in ravnanje.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu razumevanja odzivov, ki jih pri drugih sproži naše vedenje in ravnanje; spodbujanje razprave.
19. Značke za sošolce
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu pozitivnih povratnih informacij za samopodobo in samovrednotenje.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu pozitivnih povratnih informacij za samopodobo in samovrednotenje; spodbujanje razprave.
20. Oblački za spodbudo
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu pozitivnih povratnih informacij in spodbud za uspešnost in učinkovitost.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu pozitivnih povratnih informacij in spodbud za uspešnost in učinkovitost.
21. Oblački za pohvalo
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu pozitivnih povratnih informacij in spodbud za uspešnost in učinkovitost.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu pozitivnih povratnih informacij in spodbud za uspešnost in učinkovitost.
22. Je to tožarjenje?
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu učinkovitega reševanja problemov in konfliktov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu učinkovitega reševanja problemov in konfliktov; spodbujanje razprave.

23. Jezne besede - M
24. Jezne besede - D
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu obvladovanja jeze in agresije, o pomenu učinkovitega reševanja problemov in konfliktov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu obvladovanja jeze in agresije, o pomenu učinkovitega reševanja problemov in konfliktov; spodbujanje razprave.
25. Ali so to naredili nalašč?
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu razumevanja motivov in namenov drugih, kadar pride do nesoglasij.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu razumevanja motivov in namenov drugih, kadar pride do nesoglasij; spodbujanje razprave.
26. Kaj je sodelovanje?
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu sodelovanja med ljudmi pri uresničevanju skupnih ciljev.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu sodelovanja; spodbujanje in usmerjanje razprave.
27. Sodelovanje med ljudmi
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu sodelovanja med ljudmi pri uresničevanju skupnih ciljev.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu sodelovanja; spodbujanje razprave.
28. Govorica jeze - M
29. Govorica jeze - D
Namen: Spodbujanje konstruktivnega izražanja jeze in agresije, učinkovitega sočanja s konflikti in frustracijami.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu konstruktivnega izražanja jeze in agresije, učinkovitega sočanja s konflikti in frustracijami; spodbujanje razprave.
30. Odnosi v razredu
Namen: Spodbujanje razmišljanja o odnosih in počutju v razredu.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o odnosih in počutju v razredu; spodbujanje razprave.
31. Razredni dogovor
Namen: Dogovor med razredom in učiteljem.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k spoštovanju dogovora; spodbujanje razprave.
32. Ocena skupinskega dela
Namen: Ocenjevanje delovanja skupine po opravljeni skupinski nalogi.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o delovanju in učinkovitosti skupine po opravljeni skupinski nalogi; spodbujanje razprave.
33. Kaj je pravičnost
34. Kaj je poštenost
Namen: Spodbujanje razmišljanja o nekaterih temeljnih človeških vrednotah.
Vloga odraslega: Usmerjanje otrok in učencev k razmišljanju o nekaterih temeljnih človeških vrednotah, spodbujanje in usmerjanje pogovora.

35. Kaj je spoštovanje
36. Kaj je odgovornost
37. Kaj je sočutje
38. Kaj je prijateljstvo
39. Kaj je strpnost
40. Kaj je pogum
41. Kaj je iskrenost
42. Kaj je miroljubnost
43. Kaj je zvestoba
44. Kaj je skrbnost
45. Kaj je potrpežljivost
46. Kaj je delavnost

Namen: Spodbujanje razmišljanja o nekaterih temeljnih človeških vrednotah.

Vloga odraslega: Usmerjanje otrok in učencev k razmišljanju o nekaterih temeljnih človeških vrednotah, spodbujanje in usmerjanje pogovora.

**VZOREC - STRAN JE
NAMENJENA ZGOLJ OGLEDU**

**Vzorca ni dovoljeno razmnoževati, kopirati,
spreminjati ali uporabljati za druge namene**

50 dobrih dejanj **M**

Vsakič, ko bom naredil:

.....

.....

bo

.....

.....

Reševanje problemov **M**

Za vsako situacijo, ki je opisana na listu, razmisli, kaj bi se dalo narediti, da bi se problem rešil na miren način s pogovorom.

Doma se igraš z bratom namizno igro in brat tako hiti, da včasih pozabi, da si ti na vrsti, in vrže kocko dvakrat zapored.

Lahko bi _____

Učiteljici pomagaš pospravljati stole, sošolec, ki bi tudi moral pomagati, pa stoji pri miru in nič ne dela.

Lahko bi _____

V razredu hočete med odmorom igrati igro. Tvoj prijatelj hoče izbrati eno igro, ti pa bi rajši igral drugo igro.

Lahko bi _____

Skupina 8 sošolcev hoče skupaj igrati igro, ki jo lahko naenkrat igra samo 6 igralcev.

Lahko bi _____

Reševanje problemov

Za vsako situacijo, ki je opisana na listu, razmisli, kaj bi se dalo narediti, da bi se problem rešil na miren način s pogovorom.

Doma se igraš z bratom namizno igro in brat tako hiti, da včasih pozabi, da si ti na vrsti, in vrže kocko dvakrat zapored.

Lahko bi _____

Učiteljici pomagaš pospravljati stole, sošolka, ki bi tudi morala pomagati, pa stoji pri miru in nič ne dela.

Lahko bi _____

V razredu hočete med odmorom igrati igro. Tvoja prijateljica hoče izbrati eno igro, ti pa bi rajši igrala drugo igro.

Lahko bi _____

Skupina 8 sošolk hoče skupaj igrati igro, ki jo lahko naenkrat igra samo 6 igralcev.

Lahko bi _____

Načini reševanja problemov

Premisli, na kakšen način se rešujejo problemi v naslednjih izmišljenih zgodbah.

Načini odzivanja na problem v spodnjih primerih (oceni, v katerem primeru se pojavi kateri način):

*Prizadanem druge
Izogibam se prepiru
Poiščem pomoč*

*Postavim se zase
Opravičim se
Pogajam se*

<p>Sošolec hoče biti pri vsaki stvari vedno prvi. Nikoli noče dati drugim priložnosti, da bi se prvi poigrali z igračo ali kaj drugega naredili pred njim. Rečeš mu: »Ni mi všeč, da nikoli ne daš drugim priložnosti, da bi bili prvi. Ali lahko spustiš druge pred sebe, prosim.«</p>	<p>Starejša sestra hoče gledati film, ki ti ni všeč. Sestra ti reče: »Vedno hočeš, da je vse po tvoje. Samo na sebe misliš. Tako sebičen si. Če bo po tvoje, sploh nočem gledati televizije.«</p>
<p>Igraš se z žogo in jo brcaš, ko pride skupina starejših otrok in ti jo vzamejo. Prosiš jih, naj ti jo vrnejo, vendar te sploh ne poslušajo. Greš do učiteljice, da bi dobil žogo nazaj.</p>	<p>S sošolcem med odmorom želita brati isto knjigo. Dogovorita se, da se bosta izmenjevala, tako da bo vsak pogledal eno stran, potem pa jo bo dal drugemu, in tako naprej.</p>
<p>S police vzameš stvar, ki si jo je pripravil sošolec. Ko vidiš, da si se zmotil, mu rečeš: »Oprosti, hotel sem vzeti mojo stvar, pa sem po pomoti vzela tvojo.«</p>	<p>S sošolci igrate košarko, vendar en od sošolcev ves čas zadržuje žogo in je ne podaja drugim. Po telovadbi si slabe volje in jezen na sošolca. Vendar mu nočeš povedati, da nisi zadovoljen, ker ne veš, kako se bo odzval na tvojo kritiko.</p>

KAJ POMAGA PRI JEZI? M

Spodaj je napisanih nekaj dobrih in nekaj slabih načinov ravnanja pri jezi. Dobre načine pobarvaj z zeleno barvo, slabe pa z rdečo barvo.

Ponorim.

Obujem si športne copate in grem teč.

Udarim nekoga.

Grem vozit kolo.

Igram se s psom.

Pocrkljam muco, kužka ali plišasto igračko.

Poslušam glasbo.

Povem nekemu, da sem jezen zaradi tega, kar je naredil, vendar tega ne povem na napadalen način.

Nekaj časa sam raje sam.

Dobro razmislim o tem, kaj bi bilo najbolje storiti.

Vržem nekaj.

Vpijem in kričim.

Grem na sprehod, da se umirim.

Nekomu, ki mu zaupam, povem o moji jezi in občutkih.

Zmerjam tistega, ki me je užalil.

Globoko diham, dokler se ne pomirim.

Mirno razmislim, kdo je imel prav, in ali sem mogoče tudi sam kriv za prepir.

KAJ POMAAGA PRI JEZI? D

Spodaj je napisanih nekaj dobrih in nekaj slabih načinov ravnanja pri jezi. Dobre načine pobarvaj z zeleno barvo, slabe pa z rdečo barvo.

Ponorim.

Obujem si športne copate in grem teč.

Udarim nekoga.

Grem vozit kolo.

Igram se s psom.

Pocrkljam muco, kučka ali plišasto igračko.

Poslušam glasbo.

Povem nekemu, da sem jezna zaradi tega, kar je naredil, vendar tega ne povem na napadalen način.

Nekaj časa sam raje sama.

Dobro razmislim o tem, kaj bi bilo najbolje storiti.

Vržem nekaj.

Vpijem in kričim.

Grem na sprehod, da se umirim.

Nekomu, ki mi zaupam, povem o moji jezi in občutkih.

Zmerjam tistega, ki me je užalil.

Globoko diham, dokler se ne pomirim.

Mirno razmislim, kdo je imel prav, in ali sem mogoče tudi sama kriva za prepir.

POIŠČI SVOJ PAR

Vsakega sošolca ali sošolko lahko zapišeš le v eno vrstico!

Poišči v razredu koga, ki ...

... ima rad enako glasbo kot ti.

... ima enako veliko nogo kot ti.

... ima rad enako hrano kot ti.

... ima doma dve enaki igri kot ti.

... ima rad enako pijačo kot ti.

... je že bil na počitnicah tam kot ti.

... je hodil v isti vrtec kot ti.

... ima enako število bratov in sester kot ti.

Sprejemanje in zavračanje

Izreži vse okvirčke. Vzemi list papirja z navpično črto in napisoma »sprejemanje« in »zavračanje«. Razvrsti okvirčke in nalepi tista vedenja, zaradi katerih so ljudje drugim všeč pod besedo »sprejemanje«. Tista vedenja, ki so ljudem neprijetna, pa nalepi pod besedo »zavračanje«.

Zakaj je pomembno razmišljati o tem, zaradi katerih naših vedenj nas drugi sprejemajo in katera naša vedenja zavračajo?

Prijaznost

Biti slab zmagovalec

Pomoč drugim

Opozarjanje na napake drugih

Pogajanje

Pozornost

Golufanje pri igrah

Zmerjanje

Dobro sprejeti poraze

Biti dober zmagovalec

Pošteno igranje pri igrah

Zabavnost

Prerekanje z drugimi

Neprijazno govorjenje

Slabo sprejeti poraze

Dolgočasnost

Govorjenje prijaznih stvari